

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

CURRICULUM

pentru grupele/ grădinițele pentru copii
cu *deficiențe grave, profunde sau asociate*

prin

***ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ
DE
PEDAGOGIE CURATIVĂ***

**Plan cadru pentru grupele/grădinițele din învățământul special
care școlarizează copii cu deficiențe grave, profunde sau asociate**

PEDAGOGIE CURATIVĂ

(alternativă educațională)

NR. CRT.	ACTIVITĂȚI DE EDUCAȚIE ȘI COMPENSARE	NR. ACTIVITĂȚILOR PE NIVELE/SĂPTĂMÂNAL		
		Nivelul I	Nivelul II	Nivelul III
I.	Activități de cunoaștere și comunicare	12-15	12-15	12-15
1.	Stimularea și dezvoltarea comunicării			
2.	Cunoașterea mediului			
3.	Activități matematice			
4.	Basm			
II.	Activități de terapie psihomotrică	4-5	4-5	5-6
1.	Educație psihomotrică			
2.	Abilitare manuală			
III.	Activități de expresie	3-4	3-4	4-5
1.	Expresie grafică și plastică			
2.	Expresie muzicală			
3.	Euritmie			
IV.	Socioterapie	3-4	3-4	2-4
1.	Autonomie personală			
2.	Autonomie socială			
V.	Activități de joc	8-10	6-9	5-7
1.	Joc liber			
2.	Joc în aer liber			
VI.	Activități specifice de compensare	10-14	12-15	12-15
1.	Activități de stimulare, formare și dezvoltare a comunicării			
2.	Programe specifice de terapie			
TOTAL		40-52	40-52	40-52

METODOLOGIA

privind aplicarea Planului-cadru de învățământ pentru grupele/grădinițele din învățământul special care școlarizează copii cu deficiente grave, profunde sau asociate

1. Forma dominantă de activitate la vârsta preșcolară este jocul.
2. Ținând cont că centrele de pedagogie curativă școlarizează copii cu deficiențe grave, profunde sau asociate, stimularea și dezvoltarea comunicării, cunoașterea mediului, educația fizică, activitățile matematice se realizează prin jocul liber, jocul de degete, jocul ritmic, activitățile gospodărești, grădinarit și plimbări.
3. Durata unei activități în cadrul acestor grupe de grădiniță este de 15 – 20 minute.
4. Activitatea didactică instructiv-educativă, cu grupa de copii, se realizează de către educatoare, timp de 5 ore pe zi pentru fiecare tură, respectiv 25 ore pe săptămână pentru fiecare educatoare.
5. Profesorul psihopedagog va organiza următoarele activități, desfășurate individual sau în grupe mici: educație psihomotrică, activități pentru stimularea, formarea și dezvoltarea comunicării, activități specifice de compensare. Norma didactică a acestuia este de 16 ore pe săptămână.
6. Repartizarea numărului de activități pe subdiviziunile ariilor curriculare rămâne la latitudinea grădinițelor.
7. Activitățile de compensare se concretizează prin programe de intervenție specifice fiecărui tip de deficiență.
8. Activitățile de euritmie se desfășoară de către profesorul de euritmie, cu întreaga grupă de copii sau individual.
9. Profesorul de kinetoterapie desfășoară la grădiniță 4 ore pe săptămână/grupă de copii.

ANEXA 2 la Ordinul Ministrului Educației, Cercetării și Tineretului nr. /

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMA ACTIVITĂȚII

”STIMULAREA ȘI DEZVOLTAREA COMUNICĂRII”

Nivelele I-III
Învățământ special

București, 2008

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ DE PEDAGOGIE CURATIVĂ

NOTĂ DE PREZENTARE

Cunoscând faptul că mâna are cea mai mare arie corespondență pe creier și că implicit activitatea ei este legată de dezvoltarea creierului, pedagogia curativă acordă o mare atenție jocurilor de degete.

Din acest motiv, activitățile de stimulare și dezvoltare a comunicării se vor desfășura predominant, prin activități de mișcare a degetelor, mâinilor, ilustrând astfel acțiunile descrise în versuri și în cântece.

Centrele vorbirii sunt în apropierea centrelor de mișcare a mâinilor și astfel ele se pot ajuta, stimula sau bloca reciproc. Astfel, dezvoltând mobilitatea degetelor, se contribuie la dezvoltarea limbajului și a gândirii.

În cadrul acestui tip de activități, mișcarea degetelor este însoțită de versuri sau cântece care sugerează mișcarea respectivă. Cu ajutorul *jocului de degete* se fac diferite exerciții și jocuri pentru dezvoltarea auzului fonematic, pentru dezvoltarea abilităților de comunicare, dar pot însă reflecta și alte conținuturi.

Jocurile de degete pot fi executate de către cadrul didactic cu întreaga grupă de copii, cu grupuri mici, individual sau de copii între ei.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Formarea abilităților de comunicare nonverbală și verbală**
- 2. Formarea/dezvoltarea abilităților de percepție a unor structuri verbale de bază și de a răspunde prin reacții adecvate**
- 3. Stimularea capacității de participare activă și pasivă într-un grup, pe o sarcină dată**

NIVELELE I-III

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Formarea abilităților de comunicare nonverbală și verbală

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. familiarizarea cu unele procedee figurative (semne, gesturi)	<ul style="list-style-type: none"> - jocuri de imitare a unor gesturi, semne (refuzul-acceptul, prezența-absența, solicitarea unui obiect anume etc.); - jocuri de imitație și tematice; - jocuri cu text, melodie și ritm.
1.2. dezvoltarea mobilității fono – articulatorii	<ul style="list-style-type: none"> - jocuri de imitare a tusei, căscatului, sforăitului etc.; - jocuri cu onomatopee.
1.3. dezvoltarea auzului fonematic	<ul style="list-style-type: none"> - jocuri cu onomatopee; - jocuri cu silabe duble (ga-ga, ta-ta, ma-ma etc.); - jocuri cu text, melodie și ritm.
1.4. pronunțarea corectă a sunetelor, silabelor și a cuvintelor	<ul style="list-style-type: none"> - jocuri pentru pronunțarea corectă a unor sunete, silabe; - jocuri pentru pronunțarea corectă a unor cuvinte; - jocuri cu text, melodie și ritm.

2. Formarea/dezvoltarea abilităților de percepție a unor structuri verbale de bază și de a răspunde prin reacții adecvate

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. formarea abilităților de percepție (vizuală, auditiv-vizuală, auditivă) a unor structuri verbale de bază	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de percepție vizuală, auditiv-vizuală, auditivă; - jocuri cu text, melodie și ritm.
2.2. dezvoltarea unor structuri verbale de bază	<p>Exerciții și jocuri pentru:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exersarea salutului; - solicitarea unui obiect; - denumirea unor obiecte și fenomene; - denumirea unor acțiuni simple; - denumirea unor însușiri ale obiectelor cu care vin în contact.
2.3. formarea/dezvoltarea abilităților de a răspunde prin reacții adecvate la stimulii externi	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de identificare/denumire a diferitelor stări emoționale (râs, plâns, vesel, trist etc.); - jocuri de imitare; - jocuri de rol.

3. Stimularea capacității de participare activă și pasivă într-un grup, pe o sarcină dată

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. utilizarea în comunicare a unor cuvinte sau propoziții simple	- jocuri didactice de identificare a singularului și pluralului, a pronumelui personal și posesiv; - jocuri de rol.
3.2. descrierea unor imagini prin cuvinte semnificative sau propoziții	- jocuri realizate pe baza conținuturilor basmelor povestite.
3.3. stimularea participării la activitățile comune desfășurate	- jocuri de rol; - jocuri pe perechi; - dramatizări.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

Comunicarea nonverbală

- Relaționarea pe bază de procedee figurative (gest, mimică, pantonimă)

Comunicarea verbală

- Sunet, silabă, cuvânt, propoziție
- Vorbire dialogată, formule de adresare, relaționare în grup

Aria tematică

- Familia
- Corpul omenesc
- Obiecte de vestimentație
- Zilele săptămânii
- Anotimpurile
- Formă, culoare, mărime, relații spațiale, relații temporale
- Mijloacele de transport
- Formule de adresare
- Fructe
- Legume
- Animale

SUGESTII METODICE

Vorbirea este un domeniu intermediar între mișcarea membrilor și gândire. Astfel, copilul învață mai întâi să se servească de membrele sale, apoi să-și folosească vorbirea și după aceea gândirea.

De aceea rostirea poeziilor este însoțită întotdeauna de pași și de gesturi semnificative care să releve conținutul acestora.

Dezvoltarea auzului fonematic, precum și a abilităților de comunicare se vor face prin diverse exerciții, jocuri de degete, în funcție de particularitățile psih individuale a fiecărui copil în parte.

Jocul de degete poate fi folosit și pentru distragerea atenției, atunci când aceasta este necesară. Fiecare joc de degete este, de fapt, un mic exercițiu de concentrare.

Este la latitudinea cadrului didactic să aleagă acele conținuturi care se potrivesc cel mai bine grupei, astfel aria tematică fiind orientativă.

**LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la
Stimularea și dezvoltarea comunicării
Nivelele I – III
Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă**

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi Nr. 1 București
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Luminița Chiru – educator	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

ANEXA la Ordinul Ministrului Educației, Cercetării și Tineretului nr. /

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
**CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR**

PROGRAMA ACTIVITĂȚII

” CUNOAȘTEREA MEDIULUI”

**Nivelele I-III
Învățământ special**

București, 2008

NOTĂ DE PREZENTARE

Cunoașterea mediului ocupă un loc central în activitatea grădiniței de pedagogie curativă, iar ca modalitate principală de realizare este *jocul ritmic*. El este o activitate complexă, în care are loc educația interdisciplinară, prin îmbinarea artistică și plină de sens a versurilor, cântecelor, mișcărilor și gesturilor, în conținuturi orientate după anotimp și sărbători.

Astfel, regăsim ca și conținuturi transformările din natură, muncile specifice fiecărui anotimp, munca din casă și gospodărie, diferite meserii, viața plantelor și a animalelor de-a lungul anului etc.

Prin *jocul ritmic* are loc, interdisciplinar, exersarea limbajului, lărgirea orizontului de cunoaștere, cultivarea mișcării armonioase și cultivarea unui limbaj al mișcării.

Acesta este creat de către cadrul didactic în funcție de dezvoltarea psihoindividuală și de dispoziția de moment a copilului cu deficiență severă, profundă sau asociată și se bazează în foarte mare măsură pe imitarea acțiunilor cadrului didactic.

În cadrul acestei activități, copilul are prilejul de a exersa schema corporală, relațiile spațiale, coordonarea în mișcare, relațiile de grup, prin diferite polarități de ritm: repede – rar, tare – încet, stânga – dreapta, înainte – înapoi, sus – jos, înăuntru – în afară, mișcare – repaus, mișcări ample executate cu tot corpul, cu degetele, față – spate, grupări – regroupări, energic – delicat.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Perceperea succesiunii diferitelor acțiuni, evenimente și fenomene din natură, prin cântece și poezii**
- 2. Stimularea comunicării prin mimică și gestică în procesul de cunoaștere a mediului înconjurător**
- 3. Stimularea interesului pentru cunoașterea mediului înconjurător**

NIVELELE I-III

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Perceperea succesiunii diferitelor acțiuni, evenimente și fenomene din natură, prin cântece și poezii

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. familiarizarea cu unele acțiuni, evenimente și fenomene din natură, prin cântece și poezii	- jocuri cu text, melodie și ritm, cu tematici diferite (anotimp, sărbători).
1.2. recunoașterea unor momente semnificative de peste an	- jocuri cu texte specifice diferitelor momente semnificative de peste an (Crăciun, Paști etc.).
1.3. recunoașterea unor caracteristici specifice fiecărui anotimp	- jocuri specifice fiecărui anotimp.
1.4. dezvoltarea capacității de concentrare a atenției	- jocuri pentru dezvoltarea atenției vizuale și auditive; - jocuri de imitare a unor acțiuni efectuate de o altă persoană.

2. Stimularea comunicării prin mimică și gestică în procesul de cunoaștere a mediului înconjurător

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. formarea/dezvoltarea/consolidarea capacității de exprimare prin mimică și gesturi a imaginilor sugerate de text	- jocuri de imitare a unor acțiuni, fenomene, sugerate de textul cântecelor sau a poeziilor.
2.2. formarea/dezvoltarea/consolidarea capacității de coordonare a mișcărilor corpului cu ritmul și melodia	- jocuri cu text, melodie și ritm, cu accent pe coordonarea mișcărilor corpului.

3. Stimularea interesului pentru cunoașterea mediului înconjurător

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. stimularea curiozității față de plante, animale și fenomene din natură	- jocuri cu text, melodie și ritm, cu tematici diferite.
3.2. dezvoltarea sensibilității față de plante și animale	- jocuri cu text tematic.
3.3. dezvoltarea sentimentului de ocrotire a plantelor și a animalelor	- povestiri; - activități de îngrijire a plantelor din sala de grupă.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- **Primul joc** – amintiri de vacanță: mare, munte, bunici
- **Sărbătoarea Recoltei** - seceriș, treierat, măcinat, pregătirea pâinii, culesul fructelor și al legumelor, culesul strugurilor și obținerea mustului, fenomene atmosferice specifice
- **Sărbătoarea Lampioanelor** - pregătirea animalelor și a întregii naturi pentru iarnă
- **Sărbătoarea de Mihail** - despre curaj – binele învinge răul
- **Sărbătoarea Sfântului Nicolae**
- **Joc de Crăciun** - colinde, datini, obiceiuri legate de nașterea pruncului Iisus și închinarea păstorilor
- **Jocul celor Trei Magi** - colinde, datini, obiceiuri legate de închinarea magilor
- **Joc de iarnă** - fenomene ale naturii, jocuri, activități specifice
- **Joc de Carnaval** - cântece, jocuri hazlii, meserii, basme, revenirea naturii la viață
- **Joc de Primăvară** - fenomene ale naturii, jocuri, activități specifice oamenilor
- **Joc de Paște** - reînvierea naturii: semănat, încolțit, înmugurit, înverzit, înflorit, obiceiuri legate de Paște – tradiții locale: vopsitul și așezarea ouălor în iarbă
- **Joc de Înălțare** - păsări, evoluția oului, ieșirea puilor din ouă și zborul păsărilor, plante, înălțarea pufului de pădăie
- **Joc de Rusalii** - comunitate – coborârea porumbelului
- **Joc de vară – Sânziene:** fluturi, albine, foc – tradiții locale
- **Sfârșit de an școlar** – plecarea copiilor la școală

SUGESTII METODICE

Prezentarea unui *joc ritmic* se poate extinde pe perioada unui modul de 2-3 săptămâni. Învățarea lui se va face treptat, printr-o predare graduală și concentrică, astfel încât copiii nu se plictisesc, având satisfacția descoperirii elementelor noi. Jocul ritmic poate să dureze de la 15 la 20 de minute sau chiar mai mult în funcție de specificul lui și de particularitățile psihoindividuale ale copiilor.

Fiecare *joc ritmic* este ca o poveste, cu început și sfârșit, care respectă o desfășurare logică a acțiunilor, evenimentelor, fenomenelor din natură. În timp ce se începe jocul, copiii se vor aduna în jurul cadrului didactic în formă de „ciorchine”.

Întreaga desfășurare are loc recitând sau cântând, cadrul didactic va executa gesturile într-un mod artistic și sugestiv, iar copiii îl urmează imitându-l cu toată încrederea, fără ca ei să primească explicații.

În *jocul ritmic* sunt alternate părțile dinamice de mișcare, de exteriorizare, cu cele de liniștire, interiorizare, astfel jocul „respiră”.

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la
Cunoașterea mediului
Nivelele I – III
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi Nr. 1 București
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Luminița Chiru – educator	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

ANEXA _ la Ordinul Ministrului Educației, Cercetării și Tineretului nr. /

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMA ACTIVITĂȚII

”ACTIVITĂȚI MATEMATICE”

Nivelele I-III
Învățământ special

București, 2008

NOTĂ DE PREZENTARE

Dezvoltarea mobilității degetelor și a mâinii, în general contribuie la dezvoltarea gândirii, cunoscut fiind faptul că activitatea mâinilor este legată de dezvoltarea creierului. Pedagogia curativă acordă o mare atenție acestei modalități de învățare prin *jocurile de degete*.

În cadrul acestui tip de activități, mișcarea degetelor este însoțită de versuri sau cântece care sugerează mișcarea respectivă. Cu ajutorul jocului de degete se fac diferite exerciții de numărare, de identificare a unor grupe de obiecte etc.

Jocurile de degete pot fi executate de către cadrul didactic cu întreaga grupă de copii, cu grupuri mici, individual sau de copii între ei.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Formarea capacității de a identifica și compara obiecte în funcție de atributele lor definitorii (formă, mărime, culoare)**
- 2. Familiarizarea cu numerația în centrul 1-10, prin diferite cântece și ritmuri**

NIVELELE I-III

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Formarea capacității de a identifica și compara obiecte în funcție de atributele lor definitorii (formă, mărime, culoare)

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. recunoașterea și denumirea corectă a unor obiecte sau jucării din mediul ambiant	- jocuri de identificare a obiectelor din sala de grupă.
1.2. familiarizarea cu imaginile unor obiecte sau jucării și sesizarea legăturii dintre imagine și obiect	- jocuri de asociere a obiectelor naturale cu imagini figurative.
1.3. identificarea obiectelor din mediul ambiant după o proprietate comună	- jocuri de asociere: obiect - culoare, obiect - formă, obiect - mărime; - jocuri cu text, melodie și ritm.
1.4. familiarizarea cu operația de comparare după un criteriu dat	- jocuri cu text, melodie și ritm.

2. Familiarizarea cu numerația în centrul 1-10, prin diferite cântece și ritmuri

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. familiarizarea cu numerația în centrul 1-10	- jocuri cu text, melodie și ritm, având ca tematică numerația în centrul 1-10.
2.2. estimarea numărului de obiecte dintr-o mulțime prin numărare	- exerciții cu degetele; - exerciții de ritm; - poezii și cântece pentru învățarea numărului; - exerciții de numărare a unor obiecte.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- **Obiectele – formă, culoare, mărime**
- **Numerafia în centrul 1-10** (ex. de jocuri: „10 degete...”, „10 negrii mititei...”, „10 degețele am la mâini...”, „10 frați...” etc.)

SUGESTII METODICE

În cadrul activităților matematice elementul de bază îl constituie *jocul de degete*. Cu ajutorul acestuia se stimulează dezvoltarea vorbirii, în general, iar vorbirea ritmică ce ține de acesta, precum și repetarea care ajută la formarea numerafiei.

Conținuturile propuse se vor realiza prin cântece, versuri, numărători, exerciții ale degetelor, jocuri, astfel încât copilul să simtă cu propriul corp, ritmul matematicii.

Momentul introducerii jocurilor de degete rămâne la latitudinea educatoarei, pentru că acesta poate fi folosit pentru captarea atenției copiilor, fiind totodată și un exercițiu de concentrare.

**LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la
Activități matematice
Nivelele I – III
Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă**

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi Nr. 1 București
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Luminița Chiru - educator	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

ANEXA _ la Ordinul Ministrului Educației, Cercetării și Tineretului nr. /

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMA ACTIVITĂȚII

”BASM”

Nivelele I-III
Învățământ special

București, 2008

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ DE PEDAGOGIE CURATIVĂ

NOTĂ DE PREZENTARE

Basmul este un domeniu de activitate care prin interdisciplinaritatea sa conduce la educarea copiilor.

Conținuturile basmelor oferă copiilor posibilitatea de a-și lărgi sfera de cunoaștere, de a-și îmbogăți limbajul, de a veni în contact cu modele și valori morale demne de urmat.

Sucesiunea logică a momentelor, evenimentelor, conduce la structurarea unei gândiri sănătoase, având la bază relația cauză-efect.

Basmele satisfac vârsta „De ce?”-urilor, a întrebărilor, astfel încât din basme copiii primesc răspunsuri pe înțelesul lor.

Prin basmele spuse de către cadrul didactic pătrund în limbajul copiilor forme de exprimare din limba vorbită curent, cât și expresii din limba literară, forme stereotipe specifice basmului, dezvoltă vorbirea corectă, primind totodată un conținut de gândire.

Formulele specifice basmului: de început, mediane și de încheiere rămân puncte de reper permanente pentru toată viața. Formula de început: „A fost odată ...” deschide firul poveștii atrăgând atenția asupra conținutului ce va urma; formulele mediane: „și-a mers, și-a mers zi de vară până-n seară...” mențin trează atenția copilului, creând legătura între momentele succesive; formulele de încheiere „că dacă n-ar fi nu s-ar mai povesti...” readuc copiii din lumea fantasticului în lumea realității.

Elemente din natură: culoare, formă, mișcare, ritm - regăsite în basm - redau copiilor stări de bucurie și îmbogățesc conținutul afectiv al acestora.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Formarea capacității de receptare a mesajului oral**
- 2. Stimularea capacității de formare a unor imagini interioare sugerate de limbajul basmului**
- 3. Formarea capacității de concentrare a atenției**

NIVELELE I-III

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Formarea capacității de receptare a mesajului oral

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. distingerea de diverse semnale sonore din mediul apropiat	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de recunoaștere a semnalelor sonore produse de diferite surse; - exerciții de recunoaștere a direcției sunetului sau zgomotului produs de diferite surse sonore; - exerciții de recunoaștere a onomatopeelor.
1.2. receptarea clară a mesajului narativ și a stărilor sufletești transmise prin intermediul acestuia	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de înțelegere a mesajului și a comenzii verbale; - povestiri; - teatru de masă; - teatru de marionete.
1.3. utilizarea elementelor de comunicare nonverbală (mimico-gestuală)	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de pantomimă; - teatru de masă; - teatru de marionete.

2. Stimularea capacității de formare a unor imagini interioare sugerate de limbajul basmului

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. însușirea unor modele de exprimare nonverbală și verbală pentru comunicarea unor stări sufletești	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de pantomimă; - dramatizări; - jocuri de rol; - teatru de marionete.
2.2. înțelegerea și semnalizarea prin mijloace nonverbale și verbale a unui mesaj	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de pantomimă; - dramatizări; - jocuri de rol; - teatru de masă.
2.3. distingerea binelui de rău, frumosului de urât, din acțiunile personajelor din basm	<ul style="list-style-type: none"> - povestiri; - teatru de masă; - teatru de marionete.

3. Formarea capacității de concentrare a atenției

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. formarea capacității de concentrare a atenției pentru a asculta mesaje	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de dezvoltare auzului; - exerciții de ascultare a mesajelor transmise de persoane diferite; - povestiri.
3.2. dezvoltarea capacității de menținere a atenției pe perioada desfășurării activității	<ul style="list-style-type: none"> - teatru de marionete; - teatru de masă.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

Exemple de basme care pot fi alese:

- **Septembrie**
 - „Cuvântul fermecat”
 - „Peștișorul de aur” – basm popular rusesc
 - „Ionuț, Sâmbure de măr”
 - „Cei trei frați” - Frații Grimm
 - „Racla de cleștar” - Frații Grimm
 - „Mașenka și ursul” – basm popular rusesc
 - „Prințesa din castelul de foc”
 - „Povestea lui Michael”
 - „Căsuța fermecată”
 - „Scufița roșie” - Frații Grimm
 - „Turtița”
- **Octombrie**
 - „Piticul Rădăcinel”
 - „Aurul stelelor”
 - „Căsuța din pădure” – Frații Grimm
 - „Steluța”
- **Noiembrie**
 - „Fetița cu Lampionul”
 - „Albă ca zăpada” – Frații Grimm
 - „Bănuții de aur”
 - „Spiridușii” – Frații Grimm
- **Decembrie**
 - „Povestea Sfântului Nicolae”
 - „Muntele mării taine” – Lidia Bârsan
 - „Bătrânul înțelept” – Lidia Bârsan
 - „Zâna pupezelor și a broscuțelor țestoase”
 - „Poveste de Crăciun”
- **Ianuarie**
 - „Fetița de zăpadă”
 - „Condurii domnițelor” – Frații Grimm
 - „Nalba și răsura” – Frații Grimm
 - „Baba Dochia” – Frații Grimm
 - „Împăratul țării ghețurilor”
- **Februarie**
 - „Moș Viscol și primăvara”
 - „Căsuța iepurașului”
 - „Căsuța din oală” – basm popular
 - „Fusul, suveica și acul” – Frații Grimm
 - „Cele patru meșteșuguri iscusite” – Frații Grimm
 - „Croitorașul cel viteaz” – Frații Grimm
- **Martie**
 - „Primăvara și iarna”
 - „Povestea bobului de grâu”
 - „Sarea în bucate” – Petre Ispirescu
- **Aprilie**
 - „Povestea despre șoimul măreț” – poveste rusească

„Luna de Paști”
 „Micul Soare”
 „Prințul fermecat” – Frații Grimm
 „Ridichea uriașă”

- **Mai**

„Mătura vrăjitoarei”
 „Prințesa și porcarul” – basm popular românesc
 „Învelișul auriu”
 „Trandafirul fără spini” (Rusalii)

- **Iunie**

„Cenușăreasa” – Frații Grimm
 „Frumoasa (din pădurea) adormită” – Frații Grimm
 „Lebedele” – H. Chr. Andersen
 „Bătrânică-n haine verzi”
 „Cei trei fluturi”
 „Fata babei și fata moșului” – Ion Creangă
 „Crăiasa albinelor”, „Gâsca de aur” – Frații Grimm

SUGESTII METODICE

Cadrul didactic alege **basmul** potrivit grupei de copii, în funcție de anotimp și de sărbătoarea din timpul anului.

Povestirea basmului se desfășoară într-o atmosferă propice, stimulativă în preajma mesei anotimpurilor. Copiii stau în jurul cadrului didactic, acesta însoțindu-și povestea (basmul) cu un instrument muzical (liră, flaut pentatonic) cu care cântă scurte melodii potrivite conținutului basmului.

Povestirea se face pe un ton cald, calm, fără implicare emoțională, fără a dramatiza, dar sugerând neutru conținutul basmului.

Povestind prin viu grai (fără a folosi imagini desenate) cadrul didactic oferă copilului posibilitatea de a-și crea imagini interioare sugerate de limbajul basmului.

Faptul că se ascultă în mod ritmic, zilnic timp de 2-3 săptămâni același basm, spus identic (cu aceleași cuvinte) conduce la cultivarea memoriei, a atenției, a puterii de concentrare, într-un mod sănătos, durabil și firesc.

Ca mijloace de transmitere a mesajului narativ se utilizează povestirea, însoțită uneori de **teatru de masă și teatru de marionete**.

Teatru de masă are un ritual precis. La început, masa este acoperită cu o pânză, care va fi ridicată încet, în acorduri de liră sau în cele ale unui cântec. Stând în spatele mesei, educatoarea conduce păpușile în concordanță cu desfășurarea poveștii pe care o spune. Povestea odată sfârșită, aranjamentul va fi acoperit cu aceeași pânză, pe acorduri muzicale. Pânza are rolul cortinei, care se ridică și se coboară dând un început și un sfârșit poveștii.

La teatrul de masă, actorul care conduce păpușile este văzut, iar conducerea lor se face din afară, spre deosebire de teatrul cu marionete, unde păpușile sunt conduse dinăuntru dezvoltând astfel o viață proprie.

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la
Basm
Nivelele I – III
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi Nr. 1 București
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Luminița Chiru – educator	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

ANEXA _ la Ordinul Ministrului Educației, Cercetării și Tineretului nr. /

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMA ACTIVITĂȚII

”ABILITARE MANUALĂ”

Nivelele I-III

Învățământ special

București, 2008

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ DE PEDAGOGIE CURATIVĂ

NOTĂ DE PREZENTARE

Activitățile de *Abilitare manuală* solicită curajul și răbdarea copilului, oferindu-i posibilitatea de a trăi angajarea întregii sale personalități.

Modelând materia, mâinile copilului devin mai active, mai precise și mai puternice, urmărind atent conturarea fiecărui detaliu în scopul reflectării în plan fizic a imaginilor interioare produse de trăirea basmelor.

Tablourile de lână dezvoltă sensibilitatea artistică a copiilor prin efectul transparenței culorilor și al suprapunerii straturilor de lână. Tablourile realizate pot fi folosite la expoziții, se pot oferi celor dragi sau se poate împodobi grădinița. Lâna, prin calitățile ei (moale, ușoară) și prin culorile naturale, clare, aduc în copil liniște și bucurie calmă, căldură și echilibru devenind astfel un mijloc de terapie sufletească deosebit de eficient.

Activitățile practice din grădiniță se desfășoară după modelul unei gospodării tradiționale, unde cadrul didactic lucrează cu mâinile, într-o desfășurare plină de sens, tot ceea ce este necesar bunului mers al grădiniței. Aceste acțiuni se petrec în fața copiilor oferind acestora un model activ pentru a fi imitat. Preluând prin imitație din munca și bucuria pentru muncă a cadrului didactic, copilul trăiește metamorfozele muncii adevărate.

Specific copilului este învățarea prin acțiune, iar învățarea ce trece prin membre conferă o valoare superioară aceleia dobândite prin activitate cerebrală. Prin activitățile manuale se aduce conștiința în vârful degetelor. Fiecare mișcare cu mâinile, ordonată și orientată dă formă în creier, constituind astfel premisa dezvoltării vorbirii și gândirii.

Toate activitățile se desfășoară în timpul jocului liber în clasă sau în afara ei și oferă copiilor posibilitatea să trăiască în mod diferit procesele specifice fiecăruia.

Temele activităților manuale sunt ordonate în funcție de momentele anului – sărbători, zile de naștere, expoziții etc.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Familiarizarea copiilor cu diferite materiale și instrumente de lucru**
- 2. Formarea unor deprinderi tehnice elementare**
- 3. Dezvoltarea mobilității manuale**

NIVELELE I-III

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Familiarizarea copiilor cu diferite materiale și instrumente de lucru

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. familiarizarea cu materialele de lucru utilizate în activitatea practică	- exerciții practice de recunoaștere și individualizare a materialelor (lână, hârtie, ceară, semințe, frunze, rădăcini, crenguțe, flori etc.).
1.2. familiarizarea cu instrumentele de lucru specifice	- exerciții de recunoaștere a diverselor instrumente (pensulă, pahar, lipici, planșete etc.).
1.3. manipularea materialelor și a instrumentelor de lucru cunoscute	- exerciții de manipulare a instrumentelor și a materialelor de lucru.

2. Formarea unor deprinderi tehnice elementare

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. confecționarea unor lucrări din materiale diverse (lână, hârtie, ceară)	- tablouri din lână colorată; - exerciții de aplicare a unor tehnici de lucru simple din hârtie (îndoire, pliere, tăiere, lipire, asamblare etc.); - exerciții de modelare a cerii; - tablouri simple prin suprapunere de straturi de hârtie transparentă; - lucrări tematice în funcție de anotimp și de sărbătorile de peste an.
2.2. confecționarea unor lucrări folosind materiale din natură	- lucrări realizate cu ajutorul materialelor din natură: flori, frunze, paie de grâu, trestie, semințe, flori presate etc.; - lucrări tematice în funcție de anotimp și de sărbătorile de peste an.
2.3. implicarea în întreținerea curățeniei în sala de grupă și în mediul apropiat	- activități practice pentru menținerea curățeniei în sala de grupă și în mediul apropiat.
2.4. formarea deprinderilor simple de îngrijire a plantelor și animalelor	- activități simple de îngrijire a plantelor (plantare, stropire, curățare, recoltare etc.); - activități simple de îngrijire a animalelor de casă (identificare, hrănire adecvată, îngrijire etc.); - vizite la livezi/ferme, grădini botanice, zoologice.

3. Dezvoltarea mobilității manuale

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. formarea și dezvoltarea mișcărilor manuale fundamentale	<ul style="list-style-type: none"> - jocuri didactice pentru organizarea perceptivă și orientarea în câmpul perceptiv; - exerciții de dezvoltare a motricității fine și a preciziei mișcărilor; - exerciții pentru învățarea gestului liniar, rectiliniu, rotativ etc.; - exerciții elementare de prehensiune/îndoire rupere/înșirare/tăiere/șnuruire/lipire/modelare/bobinare/răsucire.
3.2. dezvoltarea coordonării oculo-manuale și bi-manuale	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de îndoire, pliere, lipire etc.; - acțiuni simple realizate cu mâinile

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- **Lucrări din materiale din natură** (fructe uscate, coji de fructe, frunze, petale, flori, ghinde, conuri, castane, semințe, paie, crengi, scoarțe de arbori, rădăcini, pietre, nisip, scoici etc)
- **Lucrări din lână și material textil**
- **Lucrări din hârtie**
- **Modelaj (ceară)**
- **Activități gospodărești**
- **Activități de grădinărit**
- **Activități de îngrijire a animalelor**

SUGESTII METODICE

Activitățile de *Abilitare manuală* se desfășoară în fiecare zi, stabilindu-se o zi anume pentru fiecare din următoarele tipuri de activități: modelaj, tablouri de lână, lucru de mână, gospodărie și grădinărit.

La activitățile de *modelaj*, copiii primesc în coșulețul palmelor o minge colorată din ceară de albine, pe care o modelează după posibilități.

Tablourile de lână se realizează pe bucăți de filț sau lână colorată cu forme nedeterminate precis (fără colțuri), lâna colorată punându-se în coșulețe la îndemâna copiilor.

La *lucru de mână* se poate crea o atmosferă stimuloare printr-o imagine ce reflectă lumea exterioară sau o scenă de basm. În acest scop se folosește mătase, materiale din natură (crengi, rădăcini, pietre etc.) animale sau păpuși din stofă sau lână. Lucrând cu mâinile, trăind cu toate simțurile materia vie a materialului de modelat, copilul se plăsmuiește pe sine cu uimire și bucuria descoperirii propriei ființe. Astfel, copilul se regăsește în fiecare formă pe care o realizează și pe care o îmbogățește cu întreaga sa emoție.

Activitățile de gospodărie și grădinărit se pot desfășura ținând cont de posibilitățile psihoindividuale ale copiilor, prin ajutor acordat la: aranjat și servit masa, spălatur vaselor, strânsul jucăriilor, îngrijirea florilor și animalelor, curățenie și ordine în sala de grupă etc.

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la
Abilitare manuală
Nivelele I – III
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi Nr. 1 București
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer - director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

ANEXA _ la Ordinul Ministrului Educației, Cercetării și Tineretului nr. /

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMA ACTIVITĂȚII

”EXPRESIE GRAFICĂ ȘI PLASTICĂ”

Nivelele I-III

Învățământ special

București, 200

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ DE PEDAGOGIE CURATIVĂ

NOTĂ DE PREZENTARE

Accentul în activitățile artistice se pune pe acțiunile copilului. Întregul proces este însoțit de o puternică trăire afectivă, stimulată de calitatea materialului folosit și de atmosfera pe care cadrul didactic se străduiește să o creeze în jurul copilului.

În cadrul activităților de expresie grafică și plastică cadrul didactic nu dă teme, nu oferă explicații și nu evaluează lucrările copiilor, dar are totdeauna o atitudine pozitivă față de manifestările lor artistice. Pentru a-și însuși o tehnică corectă de lucru, copiii pot urma (imita) modelul cadrului didactic care, în prezența lor lucrează cu materiale specifice fiecărei activități, evitând însă crearea de forme.

Activitatea de desen joacă rolul fundamental de instrument de cunoaștere al copilului. Desenul constituie un limbaj specific acestuia, ca mijloc de comunicare prin intermediul formelor și culorilor, prin el își dezvăluie lumea interioară, interesele, orizontul de cunoaștere, raporturile cu realitatea înconjurătoare. În desen apare, deopotrivă relația eu-lui cu lumea, dar și reflectarea întregii evoluții a copilului.

Pictura este o activitate creatoare în care, interesul copilului pentru forme și culori, ritmuri și nuanțe se poate exprima viu, nealterat.

În intensitatea diferită a culorilor, în mișcarea amplă sau lineară, în sensibilitatea atingerii suprafeței umede a foii se poate descifra temperamentul copilului, trăirile lui, dar și felul în care el reflectă, în plan artistic, propriile experiențe senzoriale, precum și calitatea percepțiilor și reprezentărilor.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Formarea deprinderilor de manipulare a instrumentelor și a materialelor folosite în activitățile de expresie grafică și plastică**
- 2. Formarea capacității de organizare a spațiului plastic**
- 3. Stimularea exprimării libere prin intermediul limbajului plastic**

NIVELELE I-III

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Formarea deprinderilor de manipulare a instrumentelor și a materialelor folosite în activitățile de expresie grafică și plastică

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. familiarizarea cu instrumentele și materialele folosite în cadrul activităților de expresie grafică și plastică	- exerciții de familiarizare și de pregătire a materialelor și a instrumentelor de lucru (pensule, hârtie, culori de apă, borcane cu apă, planșete, ceracolor).
1.2. formarea capacității de manipulare a instrumentelor și a materialelor	- exerciții de manipulare corectă a pensulei, a hârtiei, a planșetei și a culorilor (culori de apă și ceracolor).

2. Formarea capacității de organizare a spațiului plastic

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. formarea capacității de încadrare în coala de hârtie	- mângălituri; - dactilo-pictură.
2.2. dezvoltarea capacității de orientare pe o suprafață plană	- desen liber, cu ceracolor și culori de apă.

3. Stimularea exprimării libere prin intermediul limbajului plastic

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. formarea capacității de exprimare prin desen	- desen liber cu ceracolor.
3.2. familiarizarea cu tehnica de pictură pe suprafață umedă	- exerciții de udare a planșetei și a colii de hârtie, cu ajutorul buretelui; - exerciții de așternere a colii ude pe planșetă; - exerciții de așternere a culorii pe hârtie.
3.3. utilizarea tehnicii de pictură pe suprafață umedă	- exerciții de așternere a culorilor primare; - realizări de picturi cu tematică la alegere.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- **Materiale și instrumente de lucru și folosirea lor**
- **Spațiul natural și reprezentarea lui plastică și grafică**

SUGESTII METODICE

Fiecărei vârste îi sunt specifice *desene*-simboluri. La început predomină „mâzgălele”, linii care vin din afară cu o anumită mișcare ritmică, apoi se conturează „ghemele” dintr-o spirală care se adună din exterior spre centru.

Exercițiul spiralei este reluat cu perseverență până când copilul reușește să închidă cercul. În mijlocul acestuia apare punctul. Este momentul când copilul spune „eu” și se separă pe sine de lume.

Simțul echilibrului se revelează spre cinci ani în desenul copilului prin ritmurile liniilor și dispoziția ordonată și simetrică a culorilor.

Dacă la început copilul desenează nediferențiat, cu o singură culoare, treptat el va trece la desenul cu mai multe culori, distribuite în mod armonios în suprafețe ordonate. Acest lucru se reflectă în exterior într-o mai mare claritate în vorbirea copilului.

Motivele cele mai frecvent întâlnite în desenul copilului (casa, pomul, ființa umană) urmează o evoluție corespunzătoare fiecărei vârste. În evoluția în desen a pomului și ființei umane copilul se reprezintă pe sine.

Mai întâi, copilul trăiește complet în mișcare lăsându-se purtat de ea, apoi își alege singur culorile, iar pe baza reprezentărilor acumulate și a experienței plastice realizează o anumită imagine.

Folosind ceracolorul din ceară naturală, copiii acoperă cu culoare o suprafață mai mare într-un timp mai scurt, având astfel posibilitatea să trăiască mai mult în culoare și mișcare decât în formă. Foile de desen sunt mai mari pentru a asigura libertatea de exprimare.

Copiii nu au teme, ci desenează liber și individual, folosind culoarea după un impuls necontrolat, urmând ca apoi ea să servească intenției de a desena.

Activitatea de *pictură* se desfășoară o dată pe săptămână, de obicei dimineața în cursul jocului liber.

Copiii ajută cadrul didactic să pregătească materialul necesar: pe masă se pun borcanele cu culorile de bază, roșu, galben, albastru, în nuanțe apropiate anotimpului, pregătite din timp. Sunt pregătite de asemenea planșetele, pensulele cu păr moale și lung, bureți, lighean cu apă, foile de desen semnate cu numele fiecărui copil.

Se lucrează în grupuri mici de copii. Pentru a picta, copiii aleg culorile de care se simt legați și care le aduce liniște interioară. Ei sunt supravegheați în manifestarea lor artistică pentru a-și forma deprinderi sănătoase de a lucra îngrijit, de a prețui materialul folosit și de a da finalitate acțiunilor lor (în măsura posibilităților).

Parcurgând întregul proces artistic, copiii trăiesc sentimentul desfășurării cu sens a acestei activități în care bucuria, răbdarea, concentrarea și perseverența se împletesc armonios, conducând treptat nu numai la armonizarea trăirilor copilului, dar și la apropierea lui de o maturitate psihică și fizică necesare integrării în școală: fixarea lateralității, orientarea pe o suprafață plană, exersarea atenției, a creativității și libertății de exprimare.

Activitatea de pictură are astfel un rol terapeutic, influențând pozitiv forțele de sănătate în copil, dezvoltându-le fantezia, independența, spiritul de ordine, simțul estetic.

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la
Expresie grafică și plastică
Nivelele I - III
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi Nr. 1 București
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

ANEXA _ la Ordinul Ministrului Educației, Cercetării și Tineretului nr. /

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMA ACTIVITĂȚII

”EXPRESIE MUZICALĂ”

Nivelele I-III
Învățământ special

București, 2008

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ DE PEDAGOGIE CURATIVĂ

NOTĂ DE PREZENTARE

Având în vedere interdisciplinaritatea în pedagogia curativă, cadrul didactic se folosește de cântece și versuri în numeroase momente ale unei zile, pe parcursul oricărei activități și oricând aceasta consideră că muzica și versurile pot ajuta la atingerea obiectivelor propuse.

În cadrul activităților de *expresie muzicală*, elementele de bază sunt ritmul și însoțirea cântecelor de mișcări ale diferitelor părți ale corpului.

În această perioadă de preșcolaritate, cântecele pentatonice sunt cele mai potrivite.

Muzica poate fi percepută de către copil nu numai prin interpretare vocală, ci și ascultând instrumente muzicale ca: liră, harfă, flaut pentatonic.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Formarea deprinderii de a asculta**
- 2. Formarea capacității perceptivă de receptare a timbrului, intensității și ritmului**
- 3. Dezvoltarea capacității de asociere a secvențelor sonore cu mișcarea corporală**

NIVELELE I-III

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Formarea deprinderii de a asculta

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. receptarea auditivă a diverselor sunete din natură și din mediul înconjurător	- jocuri de recunoaștere a diferitelor surse sonore, provenite din mediul ambiant.
1.2. diferențierea sunetelor muzicale de zgomote	- jocuri de diferențiere a sunetelor muzicale de zgomote; - ghicitori.
1.3. diferențierea sunetelor cântate de cele vorbite	- jocuri de intuire a sunetelor cântate și vorbite.
1.4. diferențierea sunetelor vocale de cele instrumentale	- jocuri pentru intuirea sunetelor emise vocal și instrumental (flaut, liră, tamburină, triunflu, clopoței etc.).

2. Formarea capacității perceptive de receptare a timbrului, intensității și ritmului

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. receptarea timbrului și a intensității sunetelor muzicale	- jocuri de receptare a diferitelor timbre muzicale și intensități ale sunetelor.
2.2. reproducerea de ritmuri diferite	- exerciții de utilizare a mâinilor, a picioarelor pentru reproducerea unor ritmuri diferite.
2.3. receptarea de ritmuri din diferite cântece	- jocuri de receptare a diferitelor ritmuri din cântece.
2.4. interpretarea de cântece simple cu respectarea melodiei și a ritmului	- intonări de cântece cu tematică în funcție de anotimp și de sărbătorile de peste an.

3. Dezvoltarea capacității de asociere a secvențelor sonore cu mișcarea corporală

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. formarea capacității de imitare a diferitelor mișcări corporale sugerate de textul cântecelor	- exerciții de imitare a mișcărilor corporale efectuate de cadrul didactic.
3.2. evidențierea, prin mișcarea corpului, a conținutului de idei a textului	- jocuri de mișcare sugerate de ritmul și de textul melodiei.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- **Cântarea vocală în colectiv (timbru, intensitate, ritm)**
- **Sugestii pentru repertoriul de cântece**
 - Cântece cu teme din basme (ex. „Noi suntem piticii”, „Trei iezi”)
 - Cântece despre anotimpuri, cu teme din natură (ex. „Bate vântul frunzele”, „Iarna-i pe drum” etc.)
 - Cântece din folclorul copiilor (ex. „Melc, melc, ...”, „Alunelu” etc)
 - Colinde

SUGESTII METODICE

Ritmul plin de viață va fi realizat în strânsă legătură cu textul cântecului prin utilizarea mișcărilor corporale (mâini, picioare).

Cântecele noi vor fi prezentate printr-o scurtă poveste. Învățarea acestora se face după auz, prin imitație și vor fi selectate ținându-se cont și de mesajul educativ al textului și de valoarea lor din punct de vedere artistic. Se va urmări formarea unui repertoriu de bază, tematica fiind legată de viața plantelor, a animalelor, de sărbători și de anotimpuri.

Se va exersa cântatul la unison, în cerc.

Cadrul didactic va acompania cântecele la flaut sau liră, în funcție de dispozițiile copiilor (dacă sunt agitați se folosește lira, dacă sunt somnoroși se folosește flautul).

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la
Expresie muzicală
Nivelele I – III
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi Nr. 1 București
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

ANEXA _ la Ordinul Ministrului Educației, Cercetării și Tineretului nr. /

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMA ACTIVITĂȚII

”AUTONOMIE PERSONALĂ”

Nivelele I-III
Învățământ special

București, 2008

NOTĂ DE PREZENTARE

Autonomia personală ocupă un rol foarte important în dezvoltarea și integrarea copilului deficiență severă, profundă sau asociată în viața socială și profesională.

Astfel, devine esențială construirea unor structuri de cunoștințe, norme, priceperi, deprinderi, abilități, modalități de expresie și acțiune, toate constituind performanțe, dacă le raportăm la stadiul anterior de dezvoltare al copilului și dacă ele se definesc prin nivele diferențiate de reușită, corespunzător particularităților individuale.

Obiectivele cadru și de referință din programa de *autonomie personală*, activitățile de învățare și conținuturile se caracterizează printr-un nivel de complexitate medie, care răspund cerințelor impuse de particularitățile fiecărei etape de dezvoltare a copilului preșcolar deficient, în funcție de gradul deficiențelor și de tipul de asociere a acestora.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Formarea unor deprinderi elementare de autoservire și igienă personală**
- 2. Educarea deprinderilor de exprimare a nevoilor și a dorințelor personale**
- 3. Formarea deprinderilor de a utiliza adecvat un spațiu cunoscut**

NIVELELE I-III

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Formarea unor deprinderi elementare de autoservire și igienă personală

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. recunoașterea propriului corp și diferențierea de un altul	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții-joc de identificare a propriului corp și a segmentelor sale; - exerciții-joc de identificare a caracteristicilor propriului corp; - jocuri de mișcare pentru descoperirea și utilizarea propriilor posibilități motorii, senzitive sau expresive; - jocuri în doi cu alternarea rândului pentru facilitarea diferențierii și învățării: eu/tu; - jocuri de identificare și recunoaștere a colegilor de grupă; - exerciții de diferențiere pe sexe; - jocuri de identificare a segmentelor corpului la un alt coleg.
1.2. formarea, consolidarea și automatizarea modalităților corecte de satisfacere a trebuințelor fiziologice primare	<ul style="list-style-type: none"> - acțiuni de discriminare și conștientizare a trebuințelor fiziologice primare (foame, sete, somn, micțiune, defecație); - activități repetate de formare, dezvoltare și automatizare a deprinderilor sfincteriene; - activități de formare, consolidare și automatizare a deprinderilor alimentare.
1.3 formarea și dezvoltarea deprinderilor de igienă personală	Activități de formare, dezvoltare și automatizare a deprinderilor elementare de igienă personală: <ul style="list-style-type: none"> - îmbrăcare/dezbrăcare; - încălțare/descălțare; - spălarea mâinilor și a feței; - folosirea prosopului; - folosirea corectă a toaletei; - pieptănatul; - perierea dinților.

2. Educarea deprinderilor de exprimare a nevoilor și a dorințelor personale

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1 formarea capacităților de exprimare a nevoilor personale	- jocuri de exprimare a disconfortului (foame, sete, căldură, frig, durere).
2.2. dezvoltarea deprinderilor de exprimare a dorințelor personale	- jocuri de solicitare a unor obiecte, jucării etc.

3. Formarea deprinderilor de a utiliza adecvat un spațiu cunoscut

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. formarea, dezvoltarea și automatizarea deprinderilor de ordine în spațiul personal	Activități de formare, dezvoltare și automatizare a deprinderilor de: - ordine în spațiul personal; - aranjare a hainelor la dormitor; - aranjarea patului.
3.2 formarea și dezvoltarea unor deprinderi corecte de deplasare în spațiul cunoscut	- exerciții de formare a unor modalități eficiente de deplasare independentă sau cu ajutor minim; - activități de cunoaștere, orientare și deplasare în interiorul grădiniței; - activități de cunoaștere, orientare și deplasare în curtea grădiniței; - activități de cunoaștere primară și deplasare (numai sub supraveghere) în exteriorul grădiniței.
3.3. formarea unor deprinderi elementare de adaptare la viața cotidiană	- exerciții de cunoaștere a unor aspecte din viața cotidiană (programul grădiniței, rutina familială); - activități repetate, în colaborare cu părinții sau tutorii legali, de adaptare la programul grădiniței.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- **Autocunoașterea**
 - segmentele corporale și posibilitățile de utilizare a lor
 - caracteristicile personale (părul, ochii, semne distinctive etc)
 - identificarea propriei persoane: *eu, numele propriu*
 - identificarea sexului
- **Cunoașterea altora**
 - recunoașterea și diferențierea după caracteristici personale
 - diferențierea după sexe: fată/băiat
 - diferențierea EU/TU
- **Trebuințe elementare și formarea autonomiei (parțiale sau totale) în satisfacerea corectă a acestora**
 - foame, sete, somn, cald, frig, durere
- **Autonomie (parțială sau totală) în igiena personală**
 - folosirea corectă a toaletei
 - spălarea mâinilor și a feței
 - perierea dinților
 - pieptănarea
 - îmbrăcarea/dezbrăcarea
 - încălțarea/descălțarea
 - igiena spațiului personal
- **Independența în deplasare și orientare**
 - cunoașterea spațiului apropiat (săli, holuri, dependințe) și traseele dintre acestea
 - cunoașterea mediului exterior apropiat

SUGESTII METODICE

Ca punct de plecare în formarea unor modalități corecte de satisfacere a trebuințelor primare poate fi considerată metoda condiționării.

Deprinderile se formează în etape diferite de trecere de la condiționare și asistență totală, la participare pasivă (cunoaște și înțelege acțiunile în curs de desfășurare prin exprimarea acestora de către cadrul didactic), concomitent cu efectuarea („Acum scoatem bluza”, „Acum ducem lingura la gură” etc.), apoi participare în co-acțiune cu cadrul didactic (ridică mâinile la scoaterea bluzei, împinge piciorul în pantofi etc.), ulterior exersându-se realizarea autonomă (parțială sau totală), în funcție de posibilitățile copilului.

Etapele formării autonomiei (parțiale și totale) se circumscriu unor acțiuni de învățare a semnalizării – solicitării - alegerii.

Exercițiul repetat de consolidare și educare a autonomiei trebuie să fie întărit prin limbaj (repetarea unor îndemnuri verbale sau gestuale, în funcție de limbajul folosit de copil).

**LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la
Autonomie personală
Nivelele I – III
Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă**

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi Nr. 1 București
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

ANEXA _ la Ordinul Ministrului Educației, Cercetării și Tineretului nr. /

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMA ACTIVITĂȚII

”AUTONOMIE SOCIALĂ”

Nivelele I-III
Învățământ special

București, 2008

NOTĂ DE PREZENTARE

Activitățile de *autonomie socială* se referă predominant la aria de dezvoltare socială, având ca scop final independența copilului, precum și integrarea lui într-un mediu în continuă schimbare.

Educația copilului cu deficiențe este abordată sub aspectele ei pozitive cu scopul valorificării optime a tuturor disponibilităților psihoindividuale cât și a particularităților tipului și gradului de deficiență.

Achizițiile de bază automatizate la nivelul autonomiei personale, reprezintă o necesitate în formarea și dezvoltarea autonomiei la nivel social. Ulterior se creează premisele unei integrări optime în școală și în alte grupuri sociale.

Integrarea educațională a copiilor cu dizabilități severe și profunde nu înseamnă înscrierea formală a acestora alături de copiii fără dizabilități, ci presupune elaborarea unor programe de lucru proprii, articulate pe principii comune și strategii incluzive.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Cunoașterea relațiilor familiale de bază**
- 2. Formarea unor relații interpersonale corecte și a unor comportamente adecvate**
- 3. Formarea deprinderii de a se orienta într-un spațiu nou**

NIVELELE I-III

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea relațiilor familiale de bază

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. cunoașterea componenței familiei	Exerciții de numire a: - numelui propriu, vârstei și sexului; - componenței familiei (numele părinților, a fraților sau a surorilor).
1.2. cunoașterea relațiilor din cadrul propriei familii	- exerciții de identificare a rolurilor membrilor familiei; - exerciții de cunoaștere a profesiei părinților; - activități gospodărești în familie.

2. Formarea unor relații interpersonale corecte și a unor comportamente adecvate

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1 formarea capacității de relaționare interpersonală	- activități de socializare în cadrul grupei; - jocuri de rol cu folosirea formulelor de salut, de politețe, de adresare; - jocuri frontale de facilitare a formării spiritului de grup, a capacităților de cooperare.
2.2. formarea unor comportamente adecvate în diferite situații	- activități distractive (preferate ale copilului), pentru diminuarea agresivității, tensiunilor; - prezentări de modele comportamentale ale personajelor din basme; - jocuri de rol pentru învățarea și exersarea unor comportamente dezirabile în diverse situații (vizite, excursii, serbări, zile onomastice).

3. Formarea deprinderii de a se orienta într-un spațiu nou

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. formarea deprinderii de orientare în exteriorul grădiniței	- activități de cunoaștere primară și de deplasare (numai sub supraveghere) în exteriorul grădiniței.
3.2. formarea deprinderii de orientare într-un spațiu nou	- activități de cunoaștere a mijloacelor de transport; - activități de cunoaștere a locurilor publice adecvate (parc, magazin, cofetărie, biserică etc.); - activități de cunoaștere și de evitare a locurilor/situațiilor periculoase sau generatoare de accidente.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- **Relații familiale**
 - cunoașterea componenței familiei
 - roluri în cadrul familiei
- **Relații interpersonale**
 - cooperare în cadrul grupului
 - cunoașterea formulelor de salut, de politețe și de adresare
 - cunoașterea comportamentelor dezirabile în diferite situații
- **Independența în deplasare și orientare**
 - cunoașterea mediului exterior apropiat
 - cunoașterea mijloacelor de transport
 - cunoașterea locurilor publice adecvate (parc, magazin, cofetărie, biserică etc.)
 - cunoașterea și evitarea locurilor/situațiilor periculoase sau generatoare de accidente

SUGESTII METODICE

Obiectivele propuse în cadrul acestei programe vor fi realizate prin activități simple de joc, prin acțiuni repetate, pentru a dezvolta motivația și a întări voința copiilor. Exercițiul repetat de consolidare și educare a autonomiei sociale trebuie să fie întărit prin limbaj.

Astfel, repetarea unor îndemnuri verbale sau gestuale este făcută în funcție de limbajul folosit de copil.

Ca și în cazul formării deprinderilor de autonomie personală, metoda condiționării poate fi considerată utilă și în cazul automatizării în sfera autonomiei sociale.

**LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la
Autonomie socială
Nivelele I – III
Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă**

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi Nr. 1 București
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer - director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

ANEXA _ la Ordinul Ministrului Educației, Cercetării și Tineretului nr. /

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMA ACTIVITĂȚII

”JOC LIBER
JOC ÎN AER LIBER”

Nivelele I-III
Învățământ special

București, 2008

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ DE PEDAGOGIE CURATIVĂ

NOTĂ DE PREZENTARE

Una din cele mai importante forme de manifestare a copilului este *jocul*. Sub influența jocului se formează, se dezvoltă și se restructurează întreaga activitate psihică a copilului. Prin joc copilul percepe, înțelege, învață.

Jocul liber este inițiat de copii, subiectul și acțiunea sa se construiesc treptat prin transfigurarea realității pe plan imaginar, copilul ajungând să-și creeze o nouă lume proprie.

Prin jocul liber, copilul învață să cuprindă și să cunoască lumea, acționând prin voința de a imita, într-un mod personal, potrivit particularităților de vârstă și psihoindividuale.

El se distinge prin reflectarea inedită, unică, la nivelul fiecărui copil, a impresiilor, prin originalitate și spontaneitate.

Jocul este declanșat de un anumit grad de intensitate a trăirilor, a impresiilor copiilor și un anumit nivel de prelucrare și interpretare personală a acestora.

Jocul în aer liber satisface nevoia necesară de mișcare și favorizează dezvoltarea fizică armonioasă a copiilor.

Jocul, în grădinița de pedagogie curativă, este activitatea specifică vârstei, care prin interdisciplinaritatea sa contribuie în mod eficient la educarea copiilor cu deficiență severă, profundă și asociată.

Programa oferă un cadru larg de abordare pentru toate tipurile de deficiențe, iar responsabilitatea opțiunii în alegerea conținutului, formelor și mijloacelor de realizare revine cadrului didactic.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Formarea și dezvoltarea deprinderilor de joc**
- 2. Stimularea dezvoltării senzoriomotorii și afective**
- 3. Formarea și dezvoltarea inițiativei, a manifestării alegerilor și stimularea independenței în activități și relații**

NIVELELE I-III

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Formarea și dezvoltarea deprinderilor de joc

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. formarea și dezvoltarea abilităților ludice primare - jocul primar senzoriomotor	<ul style="list-style-type: none"> - activități preferate de copil; - jocuri de manipulare de obiecte; - jocuri cu materiale din natură (nisip, pământ, lemn, piatră, rădăcini etc).
1.2. formarea și dezvoltarea capacității de a folosi instrumente ludice - jocul propriu-zis	<ul style="list-style-type: none"> - activități ludice ce presupun utilizarea specifică a unor jocuri și jucării; - jocuri imitative; - jocuri simple cu subiect din viața cotidiană.
1.3. formarea și dezvoltarea unor deprinderi ludice - jocul imaginativ	<ul style="list-style-type: none"> - jocuri cu subiect din viața cotidiană; - jocuri de rol; - activități plastice; - activități manuale; - jocuri de construcție și îmbinare fără model.
1.4. stimularea, formarea și dezvoltarea unor forme complexe de joc - jocul în paralel	<ul style="list-style-type: none"> - jocul solitar ce imită activitatea/jocul grupului.
1.5. stimularea, formarea și dezvoltarea unor abilități complexe de joc - jocul interactiv	<ul style="list-style-type: none"> - jocuri frontale de mișcare (alergare, săritură, prindere, aruncare etc); - jocuri de construcție; - jocul cu păpuși; - jocuri în doi, cu respectarea rândului; - jocuri de mimă și pantomimă.

2. Stimularea dezvoltării senzoriomotorii și afective

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. stimularea interesului pentru jocul care valorifică experiența senzorial-cognitivă	<ul style="list-style-type: none"> - jocuri de sortare a jetoanelor; - jocuri lacunare: „Ce lipsește?”; - jocuri de reconstituire a întregului din părțile componente: puzzle, incastre, cuburi cu imagini etc.
2.2. consolidarea deprinderilor și calităților psihomotrice, prin jocuri de mișcare și de construcții	<ul style="list-style-type: none"> - jocuri de echilibru; - jocuri de tip concurs, adaptate nivelului de dezvoltare motrică; - jocuri de ritm, dans și mișcare pe muzică; - jocuri de compunere și descompunere a unor ansambluri prin suprapunere, alăturare, îmbinare, înșirare etc.; - jocuri de construcție.
2.3. consolidarea dezvoltării afective prin activități ludice	<ul style="list-style-type: none"> - jocuri distractive; - jocuri de rol;

	<ul style="list-style-type: none"> - teatru de marionete; - teatru de masă.
2.4. stimularea formelor primare de imaginație	<ul style="list-style-type: none"> - jocuri reproductive cu subiect din viața cotidiană; - activități grafice reproductive; - jocuri de construcție și îmbinare.

3. Formarea și dezvoltarea inițiativei, a manifestării alegerilor și stimularea independenței în activități și relații

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. formarea și dezvoltarea inițiativei și a independenței în activități și relații	<ul style="list-style-type: none"> - jocuri distractive preferate cu material și partener, la alegerea copilului; - exerciții grafice sau plastice; - jocuri de construcție realizate independent.
3.2. stimularea comunicării și inițierea de relații interpersonale	<ul style="list-style-type: none"> - jocuri de mimă și pantomimă; - jocuri cu păpuși și partener; - jocuri cu subiect din viața cotidiană.
3.3. stimularea inserției în microgrup	<ul style="list-style-type: none"> - activități frontale de expresie grafică și plastică; - plimbări în aer liber; - jocuri în aer liber.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- **Formarea deprinderilor de joc**

- **Consolidarea dezvoltării psiho-afective**
 - Consolidarea deprinderilor și calităților motrice
 - posturi corecte
 - echilibru static și dinamic
 - prehensine corectă (apucare, manipulare, controlul actului reflex)
 - coordonări oculo-manuale, bi-manuale și ochi-mână-picior (alăturare, suprapunere, prindere, aruncare, îmbinare etc.)
 - abilități motrice de bază: mers, alergare, săritură, târâre, rostogolire etc.
 - calități motrice: viteză, rezistență, forță, îndemânare
 - Consolidarea achizițiilor perceptiv-cognitive
 - percepție globală
 - memorie
 - atenție
 - reprezentare
 - capacități analitico-sintetice (diferențieri, sortări pe diferite criterii, descompuneri, reconstituiri, asocieri)
 - Reducerea tensiunilor psihoafective pentru obținerea de comportamente dezirabile

- **Inițiativă în acțiuni și relații**

- **Independență în acțiuni și relații**

- **Adaptarea și integrarea în mediu (microgrupul social)**

SUGESTII METODICE

În activitatea cu copiii cu deficiențe severe sau profunde nu se poate pleca de la premisa că acești copii învață spontan să se joace; jocul este o activitate, o deprindere ce trebuie formată treptat, printr-o succesiune de etape cu grad progresiv de dificultate.

Astfel, cel mai bine iese în evidență funcția terapeutic-compensatorie a jocului în activitatea cu preșcolarii cu deficiență severă.

Fiecare copil atinge un anumit nivel în învățarea acțiunii de „a se juca”, nu este obligatoriu ca toate etapele să fie parcurse în ciclul preșcolar, ci se impune menținerea ritmului propriu al copilului, evaluarea și respectarea nivelului său real de progres și personalizarea activităților ludice.

În general, se recomandă observarea comportamentului copilului, care tinde să se orienteze instinctiv spre obiectele, fenomenele sau persoanele care îi captează atenția la un moment dat, în felul acesta se stabilește un punct de pornire.

Copilul trebuie învățat să descopere plăcerea de a explora și manipula mediul, prin strategii în co-acțiune. Demonstrațiile frecvente trebuie însoțite de stimulare emoțională pozitivă.

Jocul didactic, având ca scop organizarea învățării ludice, trebuie adaptat la aptitudinile și preferințele copilului (cu alte cuvinte, metoda trebuie adaptată la copil și nu copilul la metodă).

Jocul liber, în grădinițele de pedagogie curativă, are ca sursă de inspirație viața cotidiană (familie, grădiniță etc.), basmele ascultate, serbările de peste an, aniversarea zilelor de naștere a copiilor etc.

Teatrul de masă apare deseori în jocul liber. Păpușile sunt confecționate simplu, au caracter general și pot fi folosite în mai multe împrejurări. De exemplu: o bucată de pânză verde devine pajiște pe care se construiește o căsuță din buturugi de copac, în care locuiește mama. Câteva oițe pasc alături de păstorii lor și de după o piatră își fac apariția piticii.

Jocul liber poate oferi simultan variate forme de activitate, în care copilul se integrează împreună cu cadrul didactic, ca de exemplu: construcția unui vapor din mobilier și accesorii, tăierea fructelor (legumelor) pentru o salată, jocul la „căsuța păpușilor”, modelaj, teatru de păpuși etc.

Jocul în aer liber, în afara faptului că satisface nevoia de mișcare a copilului, urmărește și observarea de către acesta a mediului înconjurător în fiecare anotimp. Jocul în aer liber se adaptează în funcție de fiecare anotimp și de condițiile existente în fiecare grădiniță.

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la
Joc liber / Joc în aer liber
Nivelele I - III
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi Nr. 1 București
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria